

Między eksperymentem a ideą: domy własne architektów modernistów.

Anna Jaruga-Rozdolska

Problem domu to problem epoki – pisał na kartach swojego manifestu Le Corbusier. U progu nowego stulecia, w obliczu dokonującej się rewolucji przemysłowej, modernistyczni architekci poszukiwali rozwiązań odpowiadających nowym możliwościom technologicznym i społecznym aspiracjom. Dla wielu z nich realizacja domu własnego była miejscem pierwszego sprawdzenia nowatorskich, eksperymentalnych rozwiązań oraz konfrontacji założonej idei ze światem realnym. Każdą z realizacji należy rozumieć jako wspólny wysiłek podjęty w dążeniu do ustanowienia kanonu nowej architektury mieszkaniowej – adekwatnej odpowiedzi na rodzące się potrzeby i problemy, których nadrzędnym celem było stworzenie komfortowego dla człowieka miejsca zamieszkania.

Praca składa się z siedmiu rozdziałów, tworzących strukturę pracy złożoną z trzech tomów.

Tom pierwszy stanowi opracowanie teoretyczne – w ramach którego określony został zakres badań oraz zdefiniowane zostały tytułowe: eksperyment i idea w architekturze. Rozpoznana została metoda projektowania pięciu modernistycznych architektów, obrazująca poszczególne, charakterystyczne postawy stanowiła podstawę formułowania zasad będących przyczynkiem do dalszej ewaluacji przypadków, inspirowanej teorią barw Kandyńskiego. Barwa żółta powiązana została z eksperymentem i działalnością Waltera Gropiusa, niebieska zaś – z ideą reprezentowaną przez Le Corbusiera. Środek spektrum – barwa zielona, odpowiada równowadze osiąganey dzięki równemu udziałowi dwóch skrajnych determinant; w centralnym punkcie skali umieszczona została *architektura organiczna* Franka Lloyd Wrighta.

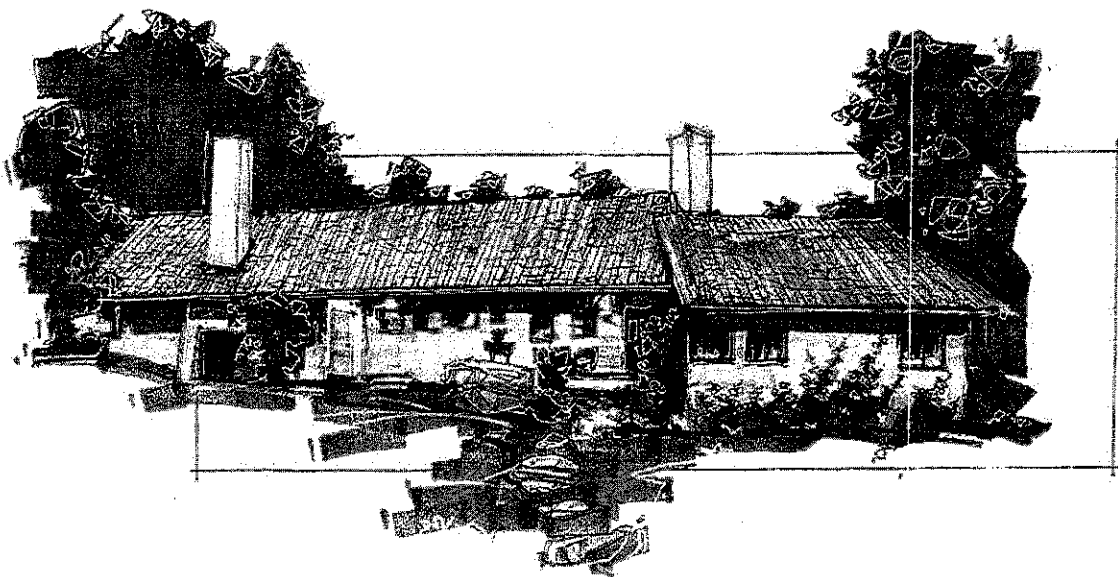
Rozdział czwarty – stanowiący jednocześnie samodzielnie tom drugi pracy – jest katalogiem domów własnych modernistycznych architektów opracowanych w ramach jednakowego, przyjętego schematu. Unifikacja układu, opisów oraz skali rysunków architektonicznych będących częścią opracowania jest zabiegiem

celowym, porządkującym zebrany materiał przed przystąpieniem do dalszych prac badawczych i ułatwiającym przeprowadzenie analiz polegających na wykazaniu słuszności założeń drogą ewaluacji graficznej, zawartych w tomie trzecim. Geometria rzutów domów, będąca przedmiotem dalszych analiz, została zbadana dzięki odręcznemu przerysowaniu planów.

Rozdziały: piąty, szósty i siódmy składają się na trzeci, ostatni tom rozprawy. Zawierają kolejno: analizy graficzne materiału zawartego w tomie drugim, ewaluację wyników badań oraz płynące z nich wnioski zakończone podsumowaniem.

Rozumiejąc istotę elementu innowacji i odwagi poddawania pod wątpliwość wszystkiego co dotychczas znane jako postaw mających szczególne znaczenie w epoce modernizmu - przyjęta w pracy konwencja zdradza zbliżone tendencje. Przedstawienie autorskiego rozumienia stanu rzeczy, oraz wykorzystanie elementu gry formalnej w ramach rozprawy doktorskiej - jest korzystaniem z uprzywilejowanej pozycji badacza na początku naukowej kariery.

W toku przeprowadzonych badań dowiedziona została słuszność przyjętej tezy. Rozpoznanie złożonego tematu domu własnego architekta przyczyniło się do lepszego tematu i wypracowania założeń stanowiących podstawę własnej praktyki projektowej.

A. Jung - Pohl